

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2026-352-62>

УДК 338.58:330.322

JEL classification: D 44, E 62

ЗАТОНАЦЬКА Тетяна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

<https://orcid.org/0000-0001-9197-0560>

e-mail: tetiana.zatonatska@knu.ua

ЛАВРЕНТЬЄВ Максим

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

<https://orcid.org/0000-0002-2213-9471>

e-mail: maksymlavrentiev@knu.ua

ТОКАР Євгенія

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

<https://orcid.org/0009-0008-4383-5418>

e-mail: evgeshka.tokar.02@gmail.com

АУКЦІОННІ ТОРГИ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджено аукціонні торги як сучасний механізм залучення інвестицій та інструмент підвищення ефективності управління державними активами. Проаналізовано європейський досвід використання аукціонів у стратегічних галузях, зокрема у сфері відновлюваної енергетики, інфраструктурних проєктів та управління природними ресурсами. Здійснено порівняльний аналіз нормативно-правового регулювання аукціонних механізмів у країнах Європейського Союзу та в Україні з урахуванням сучасних інтеграційних процесів. Досліджено статистичні показники використання електронних аукціонів, їх вплив на конкуренцію, ефективність розподілу ресурсів і рівень залучення інвестицій. Визначено роль цифрових платформ у забезпеченні прозорості та підзвітності економічних процесів. Обґрунтовано перспективи імплементації європейських підходів до проведення інвестиційних аукціонів в Україні та запропоновано застосування SMART-аналізу для оцінювання стратегій залучення інвесторів у пріоритетні галузі економіки.

Ключові слова: аукціонні торги, інвестиції, залучення інвесторів, державне регулювання, електронні аукціони, ProZorro.Sale, європейський досвід.

ZATONATSKA Tetiana, LAVRENTIEV Maksym, TOKAR Yevheniia

Taras Shevchenko National University of Kyiv

AUCTIONS AS A TOOL FOR INVESTMENT ATTRACTION: EUROPEAN EXPERIENCE AND IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The article is devoted to the analysis of European experience in the use of auctions to attract investors to various sectors of the economy and the development of recommendations for the implementation of advanced European practices in Ukraine. Auction trading is examined as a modern mechanism for attracting investment and a tool for improving the efficiency of public asset management. The European experience of using auctions in strategic sectors of the economy, particularly in renewable energy and infrastructure projects, is analyzed. A comparative analysis of the regulatory and legal framework governing auction mechanisms in the countries of the European Union and in Ukraine is conducted. Statistical indicators of the use of electronic auctions are studied, and their role in attracting investment and ensuring transparency of economic processes is determined. The prospects for implementing European approaches to investment auctions in Ukraine are substantiated. The application of SMART analysis is proposed to evaluate strategies for attracting investors to priority sectors of the economy. The study confirms that auction trading is an effective modern mechanism for attracting investment, combining procedural transparency, competitive selection, and efficient allocation of economic resources. European experience demonstrates the systematic use of auction mechanisms in strategic sectors, primarily in renewable energy, infrastructure, and concession projects. The comparative analysis of the legal framework shows that in Ukraine auction mechanisms are mainly used as a tool for managing and monetizing public assets, while their potential as a full-fledged instrument for strategic investment attraction remains underutilized. The application of SMART analysis made it possible to identify strategic directions for the use of auction mechanisms to attract investors to priority sectors, including renewable energy and the defense-industrial complex.

Keywords: auctions, investment attraction, investors, state regulation, electronic auctions, ProZorro.Sale, European experience.

Стаття надійшла до редакції / Received 04.02.2026

Прийнята до друку / Accepted 22.03.2026

Опубліковано / Published 31.03.2026

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

© Затонацька Тетяна, Лаврентьєв Максим, Токар Євгенія

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах зростаючої конкуренції за капітал між країнами та регіонами особливої актуальності набуває пошук інструментів, які одночасно забезпечують прозорість, конкуренцію та ефективний розподіл інвестиційних ресурсів. Одним із таких інструментів є аукціонні торги, що дозволяють

залучати приватних та інституційних інвесторів до фінансування об'єктів державної та муніципальної власності, проєктів відновлюваної енергетики, інфраструктури, земельних ділянок, ліцензій тощо.

У країнах Європейського Союзу аукціони широко застосовуються як механізм розподілу прав на реалізацію інвестиційних проєктів – передусім у сфері відновлюваної енергетики та концесійних контрактів. Директива (ЄС) 2018/2001 (RED II) [1] та супровідні документи Єврокомісії прямо орієнтують держави-члени на використання тендерних та аукціонних механізмів для підтримки «зелених» інвестицій, підкреслюючи, що конкурентні відбори є пріоритетним інструментом порівняно з адміністративним встановленням тарифів.

Практика ЄС демонструє, що правильно спроектовані аукціони не лише знижують вартість підтримки, але й забезпечують масштабний приплив інвестицій у пріоритетні галузі. Так, у другій половині 2025 р. у країнах Європи заплановано понад 21 ГВт потужностей вітрової, сонячної енергетики та систем зберігання електроенергії, що мають бути розподілені саме через аукціонні механізми, які розглядаються як ключовий драйвер переходу до кліматично нейтральної економіки та залучення міжнародного капіталу [2].

Для України використання аукціонних торгів як інструменту залучення інвестицій має подвійне значення. З одного боку, це можливість інтеграції у європейський економічний та правовий простір шляхом адаптації національного законодавства до *acquis* ЄС у сферах публічних закупівель, концесій та підтримки відновлюваної енергетики [3].

З іншого боку, аукціони вже довели свою ефективність як механізм монетизації державних активів. Зокрема, електронна система ProZorro.Sale, яка функціонує як державна екосистема електронних аукціонів з продажу та оренди державних і муніципальних активів, забезпечила проведення понад 837 тис. аукціонів та понад 129 млрд грн доходів для бюджетів різних рівнів та корпоративних клієнтів за дев'ять років роботи [4].

Водночас нормативно-правові засади використання аукціонів саме як інструменту залучення інвесторів до державних підприємств в Україні розвивалися нерівномірно. Прийнятий у 2009 р. Порядок проведення аукціону із залучення інвесторів державними підприємствами, установами та організаціями, затверджений постановою КМУ №530 [5], закріпив базові правила проведення таких аукціонів, однак у 2011 р. втратив чинність, а його окремі положення були визнані такими, що суперечать чинному законодавству.

Наразі функції залучення інвесторів значною мірою реалізуються через інші нормативні акти (зокрема, законодавство про приватизацію, концесії, електронні аукціони, земельні та енергетичні аукціони), що створює фрагментоване середовище правового регулювання.

Отже, виникає наукова проблема: відсутність цілісного аналізу аукціонних торгів як сучасного методу залучення інвестицій в Україні у зіставленні з європейською практикою. Недостатньо дослідженими залишаються питання відповідності українського регулювання європейським підходам, ефективності використання аукціонів у різних секторах економіки (енергетика, приватизація, земля, інфраструктура) та можливостей імплементації найкращих європейських практик в українське правове поле.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання залучення іноземних та внутрішніх інвестицій в Україну широко висвітлюються в працях вітчизняних науковців. Зокрема, Гуменюк Р.В. [6] аналізує зміст та чинники системи залучення іноземних інвесторів в Україну, виділяючи інституційні, правові та економічні передумови формування сприятливого інвестиційного клімату. Дяченко М.І. [7] розглядає теоретичні основи прямого іноземного інвестування та акцентує на необхідності вдосконалення механізмів залучення капіталу для структурної модернізації економіки України.

Окрему групу становлять дослідження, присвячені використанню електронних аукціонів у публічному секторі. У роботі [8] аналізуються результати запровадження електронної системи ProZorro.Sale для продажу «поганих» активів та іншого державного майна. Показано, що використання електронних мультиплатформних аукціонів дозволило в Україні суттєво підвищити прозорість, конкуренцію та швидкість розв'язання проблемних активів, зокрема у сфері продажу непрацюючих кредитів. Дослідження Дайнінгера та ін. [9] демонструє, що ефект від електронних аукціонів істотно залежить від дизайну платформи: для ProZorro.Sale спостерігається зростання цін реалізації порівняно з офлайн-аукціонами, тоді як для інших систем ефект може бути протилежним.

Мурташвілі Дж. та ін. [10], аналізуючи політичну економію публічних закупівель в Україні, відзначають роль прозорих цифрових рішень ProZorro та ProZorro.Sale у зміцненні довіри інвесторів і донорів до державних інституцій. У сучасних дослідженнях [11], також, розглядаються можливості застосування штучного інтелекту та методів машинного навчання для аналізу державних закупівель і виявлення ризикових операцій. Зокрема, використання методів обробки текстових даних та алгоритмів класифікації (Naive Bayes, Random Forest, XGBoost) демонструє ефективність автоматизації моніторингу закупівельних процедур і підвищення їх прозорості. А у роботі [12] застосовуються ансамблеві методи машинного навчання для виявлення ризиків у сфері військових державних закупівель. Порівняльний аналіз моделей (Random Forest, XGBoost, CatBoost) показує, що такі інструменти можуть ефективно використовуватися для раннього виявлення порушень і підтримки ризик-орієнтованого моніторингу закупівельних процедур.

Практика використання аукціонів для стимулювання інвестицій у відновлювану енергетику розглядається в низці європейських досліджень та аналітичних звітів Єврокомісії. У документах, що

супроводжують імплементацію Директиви (ЄС) 2018/2001 [1], наголошується, що тендерні та аукціонні механізми є базовим інструментом розподілу державної підтримки між проектами, оскільки забезпечують конкуренцію, зниження тарифів та більшу прогнозованість для інвесторів. Анастоліс В. та ін. [13] дослідили досвід використання аукціонів з відновлюваної енергії як основного інструменту просування виробництва електроенергії з відновлюваних джерел у всьому світі. Вони зауважили, що надання операційного пріоритету проектам, які потребують найнижчий рівень, виявилось найбільш ефективним. З іншого боку, хоча використання аукціонів показало вищу ефективність порівняно з адміністративно встановленими тарифами, але вони мають низку недоліків, як це засвідчив досвід країн ЄС. Основною проблемою є необхідність створити відповідність між дизайном аукціону та тими цілями, які намагається досягти державна політика в сфері відновлюваної енергетики. Чжень Ван та ін [14] зазначають, що інвестування у відновлювану енергетику є перспективним напрямом розвитку енергетичного сектору. Для стимулювання таких інвестицій багато країн застосовують державні субсидії та аукціонні механізми розподілу проектів. Автори пропонують стратегію участі в аукціонах з урахуванням державної підтримки, підкреслюючи, що за умов неповної інформації про витрати чи доходи конкурентів інвестори орієнтуються на власні показники.

У тематичних оглядах [15] щодо аукціонів відновлюваної енергетики підкреслюється, що правильно налаштований дизайн аукціонів дозволяє не лише мінімізувати витрати, але й досягати ширших соціально-економічних цілей (локалізація виробництва, розвиток галузевих компетенцій, інновації). Брайтшоф Б. та Александер-Хо Е. [16] дійшли висновку, що аукціони закупівель електроенергії з відновлюваних джерел мають значний потенціал для досягнення зниження витрат на підтримку ВДЕ. З іншого боку, вони виділили основну проблему, яка перешкоджає успішним інвестиціям у цю сферу, а саме витрати на фінансування, які є центральними для інвесторів при прийнятті рішення про інвестування у технології відновлюваної енергетики. Автори виявили, що такі аукціонні торги у переважній більшості не збільшують витрати на фінансування, які визначаються типом використовуваних фінансових технологій і станом розвитку фінансового сектору в конкретній країні. Джуکان М. та Кіцінг Л. [17] звернули увагу, що спостерігається зростання кількості аукціонів для розподілу допоміжних платежів для проектів відновлюваної енергетики. Вони виявили, що проведення аукціонів впливає на вартість капіталу та умови фінансування проектів наземної та морської вітрової енергетики в Європі. Аукціони створюють конкурентне середовище, яке тисне на галузь, змушуючи її приймати вищі ризики та нижчу прибутковість. Банки знизили маржу боргу, тоді як великі інвестори знизили мінімальні ставки прибутковості та дохідність акцій, незважаючи на додаткові ризики від аукціонів, такі як невизначеність щодо майбутніх цін, ризики розподілу та кваліфікації. З іншого боку, конкурентний тиск знижує витрати на фінансування та мінімальні ставки прибутковості. Для зменшення негативного впливу аукціонів автори пропонують мінімізувати додаткові ризики, запроваджуючи схеми винагороди, що стабілізують доходи, та підтримуючи менших учасників шляхом усунення перешкод для участі.

Окремі дослідження [18] оцінюють ефективність аукціонів як інструменту залучення прямих іноземних інвестицій у різних країнах, показуючи, що прозорі та передбачувані правила участі в аукціонах зменшують ризики для інвесторів і можуть компенсувати недоліки загального інвестиційного клімату.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

У той же час, прямі дослідження аукціонних торгів саме як цілісного механізму залучення інвестицій у державні підприємства та інфраструктурні проекти в Україні є поодинокими. Наявні роботи здебільшого або зосереджуються на загальних проблемах інвестиційного клімату, або аналізують окремі кейси приватизаційних чи енергетичних аукціонів.

Недостатньо вивченими залишаються питання узгодженості національного регулювання з нормами ЄС, а також можливості імплементації європейського досвіду у сфері концесій, публічно-приватного партнерства та аукціонів підтримки відновлюваної енергетики в українській реальності.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз європейського досвіду використання аукціонів для привабливості інвесторів у різні галузі економіки та розробка рекомендацій для впровадження прогресивних європейських практик в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Для визначення особливостей використання аукціонних торгів як механізму залучення інвестицій доцільно здійснити порівняльний аналіз нормативно-правового та інституційного забезпечення відповідних процедур у Європейському Союзі та в Україні. Такий підхід дає змогу виявити спільні риси, відмінності та напрями вдосконалення національної практики з урахуванням європейського досвіду.

Порівняльні характеристики правового поля ЄС та України у сфері залучення інвесторів через аукціонні торги наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика правового поля ЄС та України
у сфері залучення інвесторів через аукціони**

Критерій	ЄС	Україна
Нормативні акти, що регулюють аукціони для залучення інвестицій	Директива 2014/23/ЄС про концесійні контракти; директиви 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС про публічні закупівлі; Директива (ЄС) 2018/2001 (RED II) – аукціони як механізм підтримки відновлюваної енергетики; національні схеми аукціонів в державах-членах (RES Auctions Platform) [3].	Постанова КМУ №530 від 17.04.2009 р. «Питання залучення інвестицій...» (Порядок проведення аукціону із залучення інвесторів) – втратила чинність у 2011 р. [5]; Закон про приватизацію, закони про концесії, про електронні аукціони, окремі закони щодо земельних та енергетичних аукціонів; підзаконні акти щодо ProZorro.Sale. [19].
Вид аукціонів	Переважно електронні чи гібридні аукціони; застосування процедур конкурентних торгів, у т.ч. багатоступінних тендерів; вимоги до прозорості, рівного доступу та недискримінації закріплені в праві ЄС [3].	Електронні аукціони на базі ProZorro.Sale (багатофункціональна система, відкриті дані, однакові правила доступу для всіх учасників); розвиток спеціальних аукціонів (мала приватизація, продаж NPL, земельні торги, ліцензії, зелена енергетика). [20].
Спрямування аукціонів для залучення інвестицій	Притягнення приватного капіталу до фінансування інфраструктури, відновлюваної енергетики, концесій; мінімізація державних витрат на підтримку; забезпечення довгострокових, передбачуваних умов для інвесторів (контракти, РРА, концесійні угоди) [1].	Залучення інвесторів до державних підприємств (історично – за Порядком №530), приватизація та оренда державного майна, продаж проблемних активів, забезпечення прозорого доступу до державних та муніципальних активів; в енергетиці – перехід від «зелених тарифів» до аукціонної підтримки (на стадії впровадження) [5].
Інституційне забезпечення	Єврокомісія формує загальні правила, видає рекомендації щодо дизайну аукціонів, створюється загальноєвропейська платформа RES Auctions Platform для консолідації інформації про майбутні аукціони [21].	Центральні органи влади (Мінекономіки, Фонд держмайна, профільні міністерства) + адміністратор електронної системи ProZorro.Sale; міжнародні партнери (Світовий банк, EBRD, USAID тощо) підтримують розвиток аукціонної інфраструктури та «кращих практик». [22].

На основі порівняльного аналізу правового поля Європейського Союзу та України у сфері залучення інвесторів через аукціонні торги можна зробити висновок, що європейська модель характеризується системністю, стабільністю та чіткою інституційною підтримкою. Аукціони в ЄС розглядаються як ключовий інструмент реалізації довгострокових інвестиційних стратегій, насамперед у сферах відновлюваної енергетики, інфраструктури та концесій, що забезпечує передбачуваність умов для інвесторів і зниження державних витрат.

В Україні ж аукціонні торги застосовуються переважно як інструмент управління та монетизації державних активів (приватизація, оренда, продаж проблемних активів), а не як повноцінний механізм залучення стратегічних інвестицій. Втрата чинності Порядку проведення аукціону із залучення інвесторів призвела до фрагментації нормативно-правового регулювання, що ускладнює формування єдиної інвестиційної політики. Водночас розвиток електронної системи ProZorro.Sale створив технологічну та інституційну основу для імплементації європейських підходів до інвестиційних аукціонів. Це свідчить про наявність потенціалу для адаптації кращих практик ЄС в Україні за умови вдосконалення нормативного забезпечення та формування цілісної стратегії використання аукціонів як інструменту залучення інвестицій.

Подальше дослідження доцільно доповнити аналізом статистичних показників використання аукціонних механізмів, що дає змогу оцінити масштаби їх застосування та ефективність у залученні інвестицій. Як показано у таблиці 2, аукціонні механізми в ЄС застосовуються у стратегічно важливих секторах та підтримуються на наднаціональному рівні. Дані свідчать про активне використання аукціонних механізмів для залучення інвестицій, насамперед у сфері відновлюваної енергетики. Зокрема, у 2025 р. в Європі планується проведення аукціонів на понад 21 ГВт потужностей відновлюваної енергетики (рис. 1), включно з вітровою та сонячною енергетикою, а також системами накопичення електроенергії, які розглядаються як ключовий інструмент реалізації кліматичних цілей і залучення приватних інвестицій. Важливу роль у забезпеченні прозорості та передбачуваності інвестиційних процесів відіграє європейська платформа RES Auctions Platform [20], яка консолідує інформацію про заплановані аукціони в державах-членах ЄС і дає змогу інвесторам планувати портфель проєктів.

Таблиця 2

Показники використання аукціонних торгів для залучення інвестицій

Показник	Європейський Союз	Україна
Основні галузі застосування	Відновлювана енергетика, інфраструктура, концесії	Приватизація, оренда держмайна, земля, NPL, енергетика
Кількість аукціонів	Планові та регулярні аукціони в усіх державах-членах	≈ 837 тис. аукціонів (2016–2026 рр.)
Обсяг залучених коштів	Мільярди євро щорічно	Понад 129 млрд грн
Формат	Переважно електронні та гібридні	Повністю електронні (ProZorro.Sale)
Інституційна підтримка	Єврокомісія, національні регулятори	Мінекономіки, ФДМУ, ProZorro.Sale

Джерело: [4; 21].

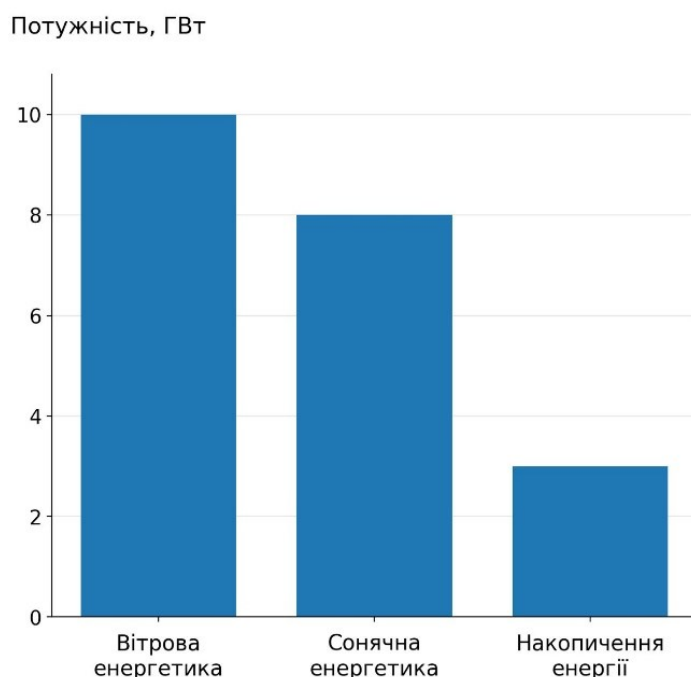

Рис. 1. Планові обсяги аукціонів відновлюваної енергетики в Європі у 2025 році

Джерело: [2].

В Україні розвиток аукціонних механізмів також має позитивну динаміку. За десять років функціонування електронної системи ProZorro.Sale було проведено близько 837 тис. аукціонів, а сукупні доходи для бюджетів усіх рівнів та корпоративних клієнтів перевищили 129 млрд грн (таблиця 3). За оцінками органів державної влади, аукціони з малої приватизації забезпечили значні бюджетні надходження, а їх загальний економічний ефект, з урахуванням подальших інвестицій і податкових платежів, суттєво перевищує стартову вартість об'єктів. Крім того, через систему ProZorro.Sale реалізуються земельні аукціони, аукціони з продажу непрацюючих кредитів, оренди державного майна та аукціони у сфері підтримки відновлюваної енергетики, що розширює інвестиційні можливості для приватного бізнесу. У таблиці 3 наведено 10 груп товарів з 47, за якими було проведено найбільше аукціонів. Розподіл кількості аукціонів по групах товарів показує, що найбільша кількість аукціонів, а саме 246,81 тис, була проведена з продажу нерухомого майна. Це 29,5 % від загальної кількості проведених аукціонів за 2016-2026 рр. Також, найбільше доходу отримано саме від продажу нерухомого майна – 48 млрд грн, або 37,0 % від загального обсягу отриманого доходу. Права вимоги за кредитними договорами та земельні ділянки складають 20,8 % та 16,6 % від загальної кількості проведених аукціонів відповідно. Вищезазначені три напрямки принесли у сукупності 65,6 % обсягу доходу отриманого від проведених аукціонів у 2016-2026 рр.

Таблиця 3

Розподіл кількості аукціонів по групах товарів за 2016-2026 рр.

Групи товарів	Кількість аукціонів, тис	%, від загальної кількості аукціонів	Дохід, млрд грн	%, від загального обсягу доходу
Нерухоме майно	246,81	29,49	48,01	37,02
Права вимоги за кредитними договорами	174,02	20,79	23,59	18,19
Земельні ділянки	139,09	16,62	13,46	10,38
Транспортне обладнання та допоміжне приладдя до нього	91,01	10,87	1,39	1,07
Послуги у сфері нерухомості	40,81	4,88	2,02	1,56
Сільськогосподарська, фермерська продукція, продукція рибальства, лісівництва та супутня продукція	34,80	4,16	2,56	1,97
Офісна та комп'ютерна техніка, устаткування та приладдя, крім меблів та пакетів програмного забезпечення	27,62	3,30	1,81	1,40
Гірнична продукція, неблагородні метали та супутня продукція	15,81	1,89	16,10	12,42
Меблі (у тому числі офісні меблі), меблево-декоративні вироби, побутова техніка (крім освітлювального обладнання) та засоби для чищення	10,97	1,31	1,04	0,80
Промислова техніка	10,52	1,26	1,00	0,77
Всього (47 груп товарів)	837,00	100,00	129,67	100,00

Джерело: побудовано за даними [4].

Значні обсяги запланованих аукціонів підтверджують, що в ЄС аукціонні торги є ключовим інструментом реалізації довгострокової інвестиційної політики та досягнення кліматичних цілей. У свою чергу, в Україні статистичні показники розвитку аукціонних механізмів демонструють поступове зростання ролі електронних аукціонів у процесі управління державними активами. Як показано у таблиці 4, система ProZorro.Sale охоплює широкий спектр аукціонів, що створює умови для залучення інвестицій у різні сектори економіки. Зростання кількості аукціонів у системі ProZorro.Sale (рис. 2) підтверджує ефективність електронних аукціонних механізмів та їх потенціал як інструменту залучення інвестицій у різні сектори економіки України.

Таблиця 4

Основні напрями використання аукціонів у системі ProZorro.Sale

Сфера	Характеристика
Мала приватизація	Продаж державних активів з інвестиційним потенціалом
Оренда держмайна	Підвищення ефективності використання майна
Земельні аукціони	Прозорий доступ до земельних ресурсів
Продаж NPL	Очищення фінансового сектору
Енергетичні аукціони	Перехід до конкурентної підтримки ВДЕ

Джерело: [4; 8].

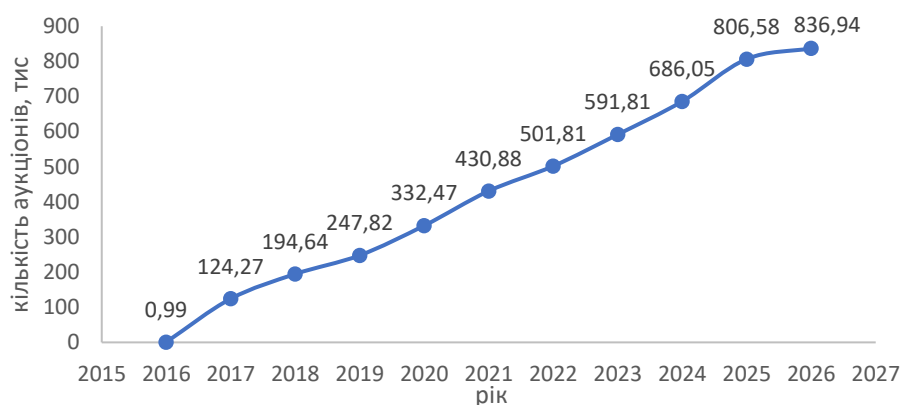

Рис. 2. Динаміка проведення аукціонів у системі ProZorro.Sale

Джерело: побудовано за даними [4].

З огляду на виявлені тенденції та з метою оцінки перспектив подальшого розвитку аукціонних механізмів доцільно перейти до стратегічного аналізу можливостей їх використання для залучення інвесторів. Для оцінки можливостей залучення інвесторів через аукціонні торги доцільно застосувати SMART-аналіз стратегій інвестування, зокрема у таких пріоритетних галузях, як відновлювана енергетика та оборонно-промисловий комплекс.

S (Specific). Аукціонні стратегії орієнтовані на залучення приватних інвесторів до фінансування чітко визначених галузей - відновлюваної енергетики та оборонної промисловості - шляхом використання прозорих, конкурентних та недискримінаційних процедур відбору.

M (Measurable). Результативність реалізації стратегій може оцінюватися за допомогою кількісних показників, зокрема обсягів залучених інвестицій, кількості успішно проведених аукціонів, зростання виробничих потужностей, а також обсягів бюджетних і податкових надходжень.

A (Achievable). Європейський досвід застосування аукціонних механізмів та функціонування електронної системи ProZorro.Sale в Україні підтверджують реалістичність впровадження таких стратегій за умови удосконалення нормативно-правового забезпечення та посилення інституційної підтримки.

R (Relevant). Залучення інвестицій через аукціонні торги є актуальним з огляду на завдання післявоєнного відновлення України, забезпечення енергетичної безпеки та модернізації оборонної галузі, що відповідає стратегічним пріоритетам державної економічної політики.

T (Time-bound). Реалізація зазначених стратегій можлива у середньостроковій перспективі (3-5 років) із визначенням чітких етапів підготовки нормативної бази, проведення пілотних аукціонів та подальшого масштабування успішних практик.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження підтвердило, що аукціонні торги є ефективним сучасним механізмом залучення інвестицій, який поєднує прозорість процедур, конкурентність відбору та раціональний розподіл економічних ресурсів. Європейський досвід демонструє системне використання аукціонних механізмів у стратегічних галузях, насамперед у відновлюваній енергетиці, інфраструктурі та концесійних проектах. Завдяки чіткій нормативно-правовій базі, інституційній підтримці та передбачуваності правил участі аукціони в країнах ЄС сприяють масштабному залученню приватного капіталу та зниженню державних витрат.

Порівняльний аналіз правового поля показав, що в Україні аукціонні механізми використовуються переважно як інструмент управління державними активами та їх монетизації, тоді як їх потенціал як повноцінного інструменту стратегічного залучення інвестицій залишається недостатньо реалізованим. Втрата чинності Порядку проведення аукціонів із залучення інвесторів та фрагментованість нормативного регулювання ускладнюють формування єдиної державної політики у цій сфері.

Водночас функціонування електронної системи ProZorro.Sale довело ефективність цифрових аукціонних механізмів, забезпечивши прозорість процедур, зростання конкуренції та значні бюджетні надходження. Це створює технологічну та інституційну основу для імплементації європейських підходів до проведення інвестиційних аукціонів.

Статистичний аналіз засвідчив активне використання аукціонів у країнах Європейського Союзу, зокрема у сфері відновлюваної енергетики, де конкурентні відбори виступають ключовим інструментом реалізації кліматичної політики та залучення міжнародного капіталу. В Україні ж спостерігається поступове розширення сфер застосування електронних аукціонів, що створює сприятливі умови для залучення інвестицій у різні сектори економіки.

Застосування SMART-аналізу дозволило визначити стратегічні напрями використання аукціонних механізмів для залучення інвесторів у пріоритетні галузі, зокрема відновлювану енергетику та оборонно-промисловий комплекс. Реалізація таких стратегій можлива за умови вдосконалення нормативно-правового забезпечення, підвищення інституційної спроможності державних органів та формування довгострокової політики використання аукціонів як інструменту економічного розвитку.

Таким чином, імплементація європейських підходів до організації аукціонних торгів, гармонізація національного законодавства з нормами ЄС та подальший розвиток електронних аукціонних платформ можуть стати важливими чинниками підвищення інвестиційної привабливості України, сприяти післявоєнному відновленню економіки та забезпечити ефективне використання державних ресурсів.

Література

1. Directive (EU) 2018/2001 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on the promotion of the use of energy from renewable sources. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj/eng>
2. Lucia Colaluca. In 2025, Over 21 GW Up for Grabs: Europe's Renewable Auctions by Country and Technology. Strategic Energy. URL: https://strategicenergy.eu/europe-wind-solar-storage-auctions-2025/?utm_source=chatgpt.com
3. Directive 2014/23/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the award of concession contracts. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32014L0023&utm_source=chatgpt.com
4. Прозорро.Продажі – система онлайн-аукціонів з продажу та здачі в оренду майна. URL: <https://prozorro.sale/>
5. Питання залучення інвестицій державними підприємствами, установами та організаціями : постанова КМУ від 17 квітня 2009 р. N 530 (втратила чинність). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/530-2009-%D0%BF?utm_source=chatgpt.com&Text#Text
6. Гуменюк, Р. (2023). ЗМІСТ ТА ЧИННИКИ СИСТЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТОРІВ В УКРАЇНУ. Київський економічний науковий журнал, (3), 44-49. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-3-7>
7. Дяченко М.І. Залучення інвестицій – джерело коштів для відбудови аграрного сектору України. Економічний простір. №198, 2025. 37-41. URL: <https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/198-37-41-dyachenko.pdf>
8. Selling non-performing loans: new evidence from Ukraine. KSE. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2019/05/NPL-KSE-04.22.2019.pdf?utm>
9. Klaus W. Deininger, Daniel Ayalew Ali, Roman Neyter. (2023). Impacts of a mandatory shift to decentralized online auctions on revenue from public land leases in Ukraine. Journal of Economic Behavior & Organization, Volume 213, 432-450. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2023.07.029>
10. Brick Murtazashvili, J., Mylovanov, T., Shapoval, N., & Murtazashvili, I. (2024). The political economy of public procurement in Ukraine. Journal of Public Finance and Public Choice, 39(1), 118-138. Retrieved Mar 17, 2026, from <https://doi.org/10.1332/25156918Y2024D000000005>
11. T. Zatonatska, O. Artiushenko, O. Liashenko, A. Syzov, S. Dyachenko and K. Horiacheva, "Leveraging Artificial Intelligence in Public Procurement of Dual-Use Goods," 2025 15th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Sibenik, Croatia, 2025, pp. 407-412, doi: <https://doi.org/10.1109/ACIT65614.2025.11185737>
12. Zatonatska, T., Dluhopolskyi, O., Artiushenko, O., Lopes, I. C., Ignatyuk, A., & Liubkina, O. (2026). Comparative Analysis of Ensemble Machine Learning Models for Risk-Oriented Monitoring of Military Procurement. Journal of Risk and Financial Management, 19(3), 170. <https://doi.org/10.3390/jrfm19030170>
13. Anatolitis, V., del Rio, P., Kitzing, L., Fitch-Roy, O., & Szabó, L. (2025). Policy relevant lessons from research on renewable energy auctions. Energy Policy, 203, 114624. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2025.114624>

14. Wang, Z., Lam, J. S. L., & Huo, J. (2024). The bidding strategy for renewable energy auctions under government subsidies. *Applied Energy*, 353, 122148. <https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2023.122148>
15. Design elements of renewable energy auctions: how to adapt them to enhance citizen participation. URL: https://www.rescoop.eu/uploads/rescoop/downloads/REScoop.EU-response-to-auction-design-call-for-evidence_final.pdf?utm
16. Breitschopf, B., & Alexander-Haw, A. (2022). Auctions, risk and the WACC: How auctions and other risk factors impact renewable electricity financing costs. *Energy Strategy Reviews*, 44, 100983. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2022.100983>
17. Đukan, M., & Kitzing, L. (2021). The impact of auctions on financing conditions and cost of capital for wind energy projects. *Energy Policy*, 152, 112197. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112197>
18. Walker Darke, Marat Karatayev. (2025). From fossil fuels to renewables: Analysing efficacy and impact of auctions to attract investment in resource-rich Kazakhstan. *Sustainable Futures*, Volume 10, 101308. <https://doi.org/10.1016/j.sfr.2025.101308>
19. АТ «Прозорро.Продажі». Регламент роботи електронної торгової системи Prozorro.Продажі ЦБД2 щодо проведення електронних аукціонів з продажу/надання в оренду майна (активів)/передачі права. URL: <https://procedure.prozorro.sale/api/documents/public/cca4871745214e62a371221815ee7d8c>
20. Prozorro.Продажі - типи та механізми електронних аукціонів в Україні. URL: <https://prozorro.sale/handbook/chim-vidriznyayutsya-prozorroprodazhi-vid-prozorro/>
21. Union Renewable Development Platform. URL: <https://union-renewables-development-platform.ec.europa.eu/auctions?utm>
22. Prozorro.Sale – електронна система державних аукціонів з продажу та оренди публічних активів в Україні. URL: <https://prozorro.sale/en/landing/>

References

1. European Parliament and Council of the European Union. (2018). Directive (EU) 2018/2001 on the promotion of the use of energy from renewable sources. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj/eng>
2. Colaluca, L. (2025). In 2025, over 21 GW up for grabs: Europe's renewable auctions by country and technology. *Strategic Energy*. <https://strategicenergy.eu/europe-wind-solar-storage-auctions-2025/>
3. European Parliament and Council of the European Union. (2014). Directive 2014/23/EU on the award of concession contracts. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32014L0023>
4. Prozorro.Sale. (n.d.). Online auction system for the sale and lease of assets. <https://prozorro.sale/>
5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2009). Resolution No. 530 on attracting investments by state enterprises, institutions, and organizations (repealed). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/530-2009-%D0%BF>
6. Humeniuk, R. (2023). Content and factors of the system of attracting foreign investors to Ukraine. *Kyiv Economic Scientific Journal*, (3), 44–49. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-3-7>
7. Diachenko, M. I. (2025). Attracting investment as a source of funds for the recovery of Ukraine's agricultural sector. *Economic Space*, (198), 37–41. <https://economic-prostir.com.ua/wp-content/uploads/2025/02/198-37-41-dyachenko.pdf>
8. Kyiv School of Economics. (2019). Selling non-performing loans: New evidence from Ukraine. <https://kse.ua/wp-content/uploads/2019/05/NPL-KSE-04.22.2019.pdf>
9. Deininger, K. W., Ali, D. A., & Neyter, R. (2023). Impacts of a mandatory shift to decentralized online auctions on revenue from public land leases in Ukraine. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 213, 432–450. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2023.07.029>
10. Murtazashvili, J. B., Mylovanov, T., Shapoval, N., & Murtazashvili, I. (2024). The political economy of public procurement in Ukraine. *Journal of Public Finance and Public Choice*, 39(1), 118–138. <https://doi.org/10.1332/25156918Y2024D000000005>
11. Zatonatska, T., Artiushenko, O., Liashenko, O., Syzov, A., Dyachenko, S., & Horiacheva, K. (2025). Leveraging artificial intelligence in public procurement of dual-use goods. In *Proceedings of the 15th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)* (pp. 407–412). <https://doi.org/10.1109/ACIT65614.2025.11185737>
12. Zatonatska, T., Dluhopolskyi, O., Artiushenko, O., Lopes, I. C., Ignatyuk, A., & Liubkina, O. (2026). Comparative analysis of ensemble machine learning models for risk-oriented monitoring of military procurement. *Journal of Risk and Financial Management*, 19(3), 170. <https://doi.org/10.3390/jrfm19030170>
13. Anatolitis, V., del Río, P., Kitzing, L., Fitch-Roy, O., & Szabó, L. (2025). Policy relevant lessons from research on renewable energy auctions. *Energy Policy*, 203, 114624. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2025.114624>
14. Wang, Z., Lam, J. S. L., & Huo, J. (2024). The bidding strategy for renewable energy auctions under government subsidies. *Applied Energy*, 353, 122148. <https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2023.122148>
15. REScoop.eu. (n.d.). Design elements of renewable energy auctions: How to adapt them to enhance citizen participation. https://www.rescoop.eu/uploads/rescoop/downloads/REScoop.EU-response-to-auction-design-call-for-evidence_final.pdf
16. Breitschopf, B., & Alexander-Haw, A. (2022). Auctions, risk and the WACC: How auctions and other risk factors impact renewable electricity financing costs. *Energy Strategy Reviews*, 44, 100983. <https://doi.org/10.1016/j.esr.2022.100983>
17. Đukan, M., & Kitzing, L. (2021). The impact of auctions on financing conditions and cost of capital for wind energy projects. *Energy Policy*, 152, 112197. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2021.112197>
18. Darke, W., & Karatayev, M. (2025). From fossil fuels to renewables: Analysing efficacy and impact of auctions to attract investment in resource-rich Kazakhstan. *Sustainable Futures*, 10, 101308. <https://doi.org/10.1016/j.sfr.2025.101308>
19. Prozorro.Sale. (n.d.). Regulations of the electronic trading system Prozorro.Sale. <https://procedure.prozorro.sale/api/documents/public/cca4871745214e62a371221815ee7d8c>
20. Prozorro.Sale. (n.d.). Types and mechanisms of electronic auctions in Ukraine. <https://prozorro.sale/handbook/chim-vidriznyayutsya-prozorroprodazhi-vid-prozorro/>
21. European Commission. (n.d.). Union renewable development platform. <https://union-renewables-development-platform.ec.europa.eu/auctions>
22. Prozorro.Sale. (n.d.). Electronic system of state auctions in Ukraine. <https://prozorro.sale/en/landing/>